

RP 38/2017 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor. Genom lagen ändras nuvarande praxis gällande reseförsäkring vid utrikes resor för statens tjänstemän och arbetstagare så att man frångår försäkringar i privata försäkringsbolag och överför skadeståndsansvaret på staten. Att staten sköter ersättningarna vid reseskada som egen verksamhet beräknas leda till besparingar på 500 000—600 000 euro per år. I försäkrings-skyddets innehåll görs inga betydande ändringar jämfört med det nuvarande systemet. Den nya lagen förenhetligar ministeriernas, ämbetsverkens och inrättningarnas praxis.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2018.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
2.2 Bedömning av nuläget	5
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	5
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	6
4.1 Ekonomiska konsekvenser	6
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	7
4.3 Samhälleliga konsekvenser	8
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	8
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	8
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	8
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	9
DETALJMOTIVERING	10
1 LAGFÖRSLAG	10
2 IKRAFTTRÄDANDE	17
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN.....	17
LAGFÖRSLAG	18
Lag om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor	18

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Reseförsäkringsskyddet för statsanställda sköts för närvarande via ett försäkringsbolag som valts till leverantör enligt ett ramavtal som ingåtts på basis av en centraliserad konkurrensut-sättning. Reseförsäkringar för utrikes resor är ett undantag från den princip i budgetlagstift-ningen enligt vilken staten inte försäkrar sin verksamhet eller sina anställda, utan att den bere-der sig på utbetalning av ersättningar genom ett förslagsanslag eller vid behov genom ett till-läggsbudgetförfarande. Orsaken till detta är inte bara statens goda riskhanteringsförmåga utan också det faktum att försäkringskostnaderna för staten i regel är större än de ersättningar som eventuellt betalas ut på försäkringarna.

Genom att överföra den verksamhet som hänför sig till statlig ersättning vid reseskada till att skötas som statens egen verksamhet strävar man efter att ordna olycksfallsskyddet samt hälso- och sjukvården för personer som står i anställningsförhållande till staten och deras medföl-jande familjemedlemmar på ett så kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt som möjligt under en utrikes tjänsteresa. Ersättandet av reseskador kan införlivas med Statskontorets nuvarande ersättningsverksamhet, vilket innebär en besparing på ca 500 000—600 000 euro jämfört med kostnaderna för anskaffning av reseförsäkringar. Ändringen innebär ett enhetligt försäkrings-skydd för alla statsanställda både i fråga om nivån på försäkringsskyddet och i fråga om de be-stämmelser som gäller hälso- och sjukvård.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Skyddet för statsanställda i händelse av olycksfall och andra skador under en utrikes tjänste-resa grundar sig på arbetsgivarens eller personens egna försäkringar samt på det lagstadgade skyddet bl.a. för händelse av olycksfall i arbetet.

På försäkringar baserat skydd

Enligt 1 § i statsrådets förordning om samordnad upphandling inom statsförvaltningen (765/2006), som utfärdats med stöd av 22 a § i lagen om statsbudgeten (423/1988), hör tjäns-terese-försäkring för statens tjänstemän och arbetstagare till de tjänster som anskaffas genom samordnad upphandling inom statsförvaltningen. Ämbetsverk och inrättningar ska skaffa sina reseförsäkringar för utrikes resor hos det försäkringsbolag som statens enhet för samordnad upphandling Hansel Ab valt genom ett centraliserat konkurrensutsatt ramavtal.

Genom ramavtalet mellan Hansel Ab och leverantören har leverantören förbundit sig till att erbjuda de ämbetsverk som ansluter sig till ramavtalet minst ett sådant skydd som följer av se-parat angivna minimikrav. De ämbetsverk som omfattas av statens budgetekonomi och som anslutit sig till ramavtalet har möjlighet att skaffa en reseförsäkring för utrikes arbets- och tjänsteresor som varar högst tre månader och för kommenderingsresor som varar mer än tre månader.

Reseförsäkringen omfattar en resenärförsäkring och en resgodsförsäkring som alltid också in-begriper en reseansvarsförsäkring och, i sin mest omfattande form, också en rättsskyddsför-säkring. Resenärförsäkringen och resgodsförsäkringen kan inom ramavtalsförfarandet också tas i bruk separat och bägge tillhandahålls på tre olika skydds-nivåer. Dessutom kan ämbets-verken för enskilda personer förhandla med tjänsteleverantören om tillägg eller ändringar i

RP 38/2017 rd

försäkringsskyddet, bl.a. om ett högre dödsfallsskydd och ett högre ersättningsbelopp för ersättningen för bestående men, dock så att tilläggförsäkringsskyddet inte avviker väsentligt från ramavtalet. Även familjemedlemmar till tjänstemannen eller arbetstagaren kan vara försäkrade under en kommenderingsresa. Försäkringen täcker delvis också skador som drabbat staten.

Omfattningen av försäkringsskyddet varierar såväl mellan olika ämbetsverk som mellan olika resenärsgupper. För resor som varar högst tre månader riktas nästan hälften av försäkringspremien till resenärförsäkringen på den minst täckande nivån. På kommenderingsresor däremot omfattar den mest täckande nivån av försäkringsskyddet 70 % av försäkringspremien, medan den minst täckande nivån där utgör mindre än 5 %. När det gäller resgods är det mest begränsade skyddet vanligast på korta tjänsteresor och det utvidgade skyddet vanligast på kommenderingsresor. Vid resor till länder med krigsrisk omfattar det utvidgade skyddet nästan alla på kommenderingsresa, men under korta resor är det populäraste alternativet, också vid resor till länder med krigsrisk, en försäkring med den minst täckande skyddsnivån. För vissa tjänstemän och arbetstagare har det vid resor till länder med krigsrisk dessutom tecknats ett personligt tilläggförsäkringsskydd.

På lagstiftning baserat skydd

Statsanställda omfattas av en lagstadgad försäkring för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom på alla tjänsteresor. Som olycksfall i arbetet ersätts ett olycksfall som drabbat en arbetstagare i arbetet, på eller utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs. Som olycksfall i arbetet ersätts även ett olycksfall som drabbat en anställd när han eller hon på grund av sitt arbete är inkvarterad under förhållanden som utgör en exceptionell olycksfallsrisk, om olycksfallet har berott på en orsak som har samband med dessa förhållanden. Ersättningarna grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015). Dessutom finns det i vissa speciallagar bestämmelser om ersättning som på samma grunder som för olycksfall i arbetet betalas av statens medel för skador som orsakats i samband med verksamheten i fråga.

Bestämmelser om olycksfallsskyddet för personer som deltar i militär krishantering, civil krishantering och verksamhet som bedrivs av Europeiska unionens gränsförvaltningsbyrå (RP 225/2016 rd) finns i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016). Förmånerna för personer som deltar i krishanteringsuppdrag bestäms i regel enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, men till vissa delar är försäkringsskyddet mer täckande än arbetstagarnas skydd för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar. I lagen beaktas att de särskilda omständigheterna vid krishanteringsuppdrag avviker från fredsförhållandena i Finland och är förknippade med många faktorer som ökar risken för skada och sjukdom. I skyddet ingår dessutom ett särskilt tilläggsskydd i händelse av dödsfall eller bestående invaliditet och dessutom har personer som återvänder från ett krishanteringsuppdrag rätt till särskilt psykiskt stöd. Ersättning på grund av ett olycksfall i arbetet som inträffat eller en yrkessjukdom som någon ådragit sig i anställning hos staten betalas av Statskontoret liksom även ersättning enligt lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag.

Statstjänstemän och statsanställda omfattas av en förmån som motsvarar den grupplivförsäkring för arbetstagare som grundar sig på tjänste- och arbetskollektivavtalen. Förmånen kan betalas ut till anhöriga till statsanställda, oavsett vilka omständigheter som lett till döden. Om en tjänsteman utsätts för ett brott under den tid han eller hon arbetar utomlands, har tjänstemannen möjlighet att få ersättning för personskada och lidande med stöd av brottsskadelagen (1204/2005). Med stöd av lagen om ersättande av vissa skador som uppkommit i tjänsteutövning eller arbetsuppgift i statens tjänst (794/1980) ersätts egendom som har tillfogats skada för

en tjänsteåtgärds eller arbetsuppgifts skull eller skadats på grund av särskilda förhållanden, som föranletts av en tjänsteåtgärd eller arbetsuppgift. Om en statsanställd orsakar skada vid skötseln av en tjänste- eller arbetsuppgift, svarar staten för skadan på det sätt som föreskrivs i skadeståndslagen (412/1974) och lagen om statens skadeståndsverksamhet (978/2014). Genomförandet av dessa skydd sköts av Statskontoret.

I lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006) föreskrivs det om ersättningar som för täckande av särskilda utgifter på grund av utomlands utfört arbete och lokala förhållanden betalas till sådana tjänstemän inom utrikesförvaltningen som har förordnats till utrikesrepresentationen. Genom den ändring av lagen som trädde i kraft vid ingången av 2015 (382/2014) togs i lagen in en bestämmelse om hälso- och sjukvård samtidigt som den tidigare gällande lagen om hälsovård utomlands för statens tjänstemän och arbetstagare (176/1987) upphävdes. Med stöd av lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen betalas ersättningar på grundval av ett tjänsteförhållande vid utrikesförvaltningen, och genom hänvisningsbestämmelser i sin egen lagstiftning kan statens övriga ämbetsverk ta i bruk systemet. Enligt lagen har en tjänsteman rätt att få ersättning för egna, medföljande familjemedlemmars och hembiträdes skäliga kostnader för hälso- och sjukvård som uppstår i stationeringslandet. Närmare bestämmelser om ersättningar enligt lag, ersättningsbelopp och förfarandet finns i utrikesministeriets förordning om ersättningar inom utrikesrepresentationen (1048/2010).

2.2 Bedömning av nuläget

Det nuvarande försäkringsarrangemanget, i vilket försäkringar för utrikesresor skaffas från en leverantör som statens enhet för samordnad upphandling Hansel Ab begärt in anbud av, grundar sig på finansministeriets beslut (594/2008), med stöd av vilket det bestämdes att ämbetsverk och inrättningar ska skaffa sina reseförsäkringar för utrikesresor från den leverantör som enheten för samordnad upphandling konkurransutsatt. Genom beslutet strävade man dels efter besparingar i försäkringspremierna, dels efter en enhetlig praxis och ett enhetligt försäkringsskydd i de olika ämbetsverken. Trots denna målsättning finns det betydande skillnader mellan de reseförsäkringsskydd som ämbetsverken valt.

Ämbetsverken har i huvudsak varit nöjda med de försäkringsavtal som de ingått med stöd av det ramavtal som Hansel Ab konkurransutsatt. Om staten sköter försäkringsskyddet som egen verksamhet i stället för att skaffa försäkringarna från försäkringsbolag har det bedömts leda till årliga besparingar på ca 600 000 euro. Detta möjliggör även en standardisering av försäkringsinnehållet, vilket leder till ett enhetligt försäkringsskydd för utrikes resor för alla statsanställda.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Ett mål med propositionen är att skapa bestående besparingar för statsförvaltningen. Ett mål är också att förenhetliga försäkringsskyddet för statsanställda och att samordna reseförsäkringsskyddet med det övriga försäkringsskydd som hänför sig till anställningsförhållandet. Genom propositionen löser man också de problem som förekommit vid ordnandet av ett försäkringsskydd för sakkunniga som inbjuds till Finland.

För att staten ska kunna sköta ersättningarna för reseskador som egen verksamhet behövs en lag i vilken fastställs förutsättningarna för ersättning och de förmåner en resenär beviljas.

Enligt förslaget ska ersättningskrav som gäller statlig ersättning vid utrikes reseskada i framtiden skötas av Statskontoret. En centralisering av ersättningsverksamheten vid reseskador gör det möjligt att effektivare och mer omfattande än för närvarande utnyttja den skadeståndsrätts-

liga expertis som finns vid Statskontoret. En stöd- och rådgivningstjänst som betjänar dygnet runt på både finska och svenska kan köpas från en utomstående tjänsteproducent. Resenärer ska även i fortsättningen använda sig av ett försäkringskort eller en motsvarande redogörelse som möjliggör direktdebitering av kostnaderna hos Statskontoret.

Avsikten är att lagen ska tillämpas på statsanställda. Skyddet omfattar både utrikes tjänsteresor som företas från Finland och resor som en person på tjänsteresa företar utanför det egentliga destinationslandet. Familjemedlemmar till en tjänsteman eller arbetstagare som är bosatta i destinationslandet omfattas av skyddet när avsikten är att tjänsteresan ska vara i minst sex månader. Skyddet omfattar även i begränsad utsträckning en person som en statlig myndighet har inbjudit att sköta ett uppdrag i Finland eller utomlands. Utgångspunkten är fortfarande att inbjudna personer även framdeles ska sköta sitt eget försäkringsskydd. Det skydd som följer av den föreslagna lagen behövs när det inte finns tillgång till sådana reseförsäkringar som krävs enligt viseringsbestämmelserna.

Det föreslagna skyddet ska gälla utan områdesbegränsningar under hela tjänsteresan, också under semester som hålls och fritidsresor som företas under tjänsteresan. Till skillnad från nuläget ska skyddet inte gälla sådana personskador som den skadade har rätt till ersättning för enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen. Skyddet är sekundärt i förhållande till lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen.

Utgångspunkten för förslaget är att bibehålla det mest utvidgade skydd som den gällande försäkringen erbjuder när det gäller sjukdom under resa och personskada vid reseolycksfall. Om tjänsteresan varar längre än tre månader omfattar skyddet även kostnaderna för hälso- och sjukvård. Dessutom ersätts även resgodsskador. Under vissa förutsättningar kan ersättning betalas för person- och saksador som en privatperson orsakat tredje man samt för vissa rättegångskostnader. Skyddet omfattar däremot inte skada som orsakas staten till följd av att en resa inhiherats eller avbrutits eller av att statens egendom skadats. Inte heller sådana extra resekostnader som orsakas av förändringar i säkerhetssituationen ska omfattas av det föreslagna skyddet, utan dem får arbetsgivaren bekosta.

Ett avgörande av Statskontoret ska få överklagas genom besvär hos försäkringsdomstolen, som har erfarenhet av tillämpningen av sådana materiella bestämmelser som det föreslagna reseskadeskyddet till stora delar utgörs av. Dessutom har försäkringsdomstolen tillgång till medicinsk sakkunskap, vilket är till nytta bl.a. vid bedömningen av nödvändigheten av sjukvårdskostnader eller omfattningen av ett bestående men. Genom att koncentrera besvärshandlingarna till en enda domstol kan det också säkerställas att den rättspraxis som gäller reseskadeskydd är enhetlig. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

En överföring av statens ersättningsverksamhet vid reseskada till Statskontoret leder till kostnadsbesparingar. Kostnaderna för de reseförsäkringar som statens enheter tecknat har under de senaste åren uppgått till ungefär en miljon euro per år, medan de ersättningar som betalats ut från försäkringarna uppgått till ca 200 000 euro. Inom de olika förvaltningsområdena kan anslagen för anskaffning av reseförsäkringar således minskas med sammanlagt ungefär en miljon euro vid behandlingen av statsbudgeten för 2018. Av dessa anslag överförs till Statskontoret det belopp som behövs för finansieringen av skadestånd och ordnandet av verksamheten. I det anslag som tidigare använts för försäkringspremier görs fr.o.m. 2018 ett avdrag på ca 600 000 euro i statsbudgeten.

RP 38/2017 rd

Om staten ordnade ett skydd motsvarande reseförsäkring som egen verksamhet skulle det förutsätta att man i kostnaderna beaktade inte bara ersättningsutgifterna utan också kostnaderna för inrättandet av verksamheten och för skötseln av verksamheten samt de eventuella kostnader som ämbetsverken föranleds av inhyrda resor och skador på statens egendom. Kostnaderna för inrättandet av verksamheten består nästan helt av fogandet av de delar som krävs för ett skydd som motsvarar reseförsäkring till Statskontorets ersättningsdatasystem och dessutom krävs för planeringen och organiseringen av verksamheten en arbetsinsats på ungefär 0,5 årsverke. Kostnaderna för skötseln av ett skydd motsvarande reseförsäkring föranleds av personalkostnader, kostnader för underhåll av datasystemet samt kostnader för tillhandahållande av en stöd- och rådgivningstjänst dygnet runt för resenärerna.

Antalet skadefall som täcks av reseförsäkring har under åren 2009—2014 uppgått till ca 500 per år. Beroende på hur digitaliserad verksamheten är motsvarar detta enligt Statskontorets uppskattning en arbetsinsats på ungefär ett årsverke. Verksamheten kan skötas genom interna arrangemang hos Statskontoret utan att öka de nuvarande personalresurserna. Avsikten är att den telefonservice som krävs för skyddet och som betjänar dygnet runt på såväl finska som svenska ska köpas från en utomstående tjänsteproducent. Kostnaderna för servicen är ca 40 000 euro i år.

Vid bedömningen av ersättningsutgifternas storlek har man utgått från att den nuvarande nivån på ca 200 000 euro bibehålls. Det bör dock noteras att ersättningsbeloppet under ett enskilt år kan överstiga den senaste tidens genomsnitt. Dessutom kommer statens verksamhet sannolikt att öka på områden med hög säkerhetsrisk, vilket leder till en större skaderisk än tidigare. Om det nuvarande arrangemanget fortsatte skulle försäkringspremierna ändå växa sig allt större eftersom antalet resdagar till områden med krigsrisk ökar.

De uppskattade kostnaderna framgår av vidstående tabell. Avsikten är att kostnaderna ska täckas genom den minskning av förvaltningsområdenas omkostnader som kan göras då förvaltningsområdenas försäkringsutgifter minskar.

År	Datasystem	Personal	Stöd- och rådgivningstjänst	Utgifter för ersättning	Sammanlagt
2016—2017	400 000				400 000
2018	70 000	55 000	40 000	200 000	365 000
2019	35 000	55 000	40 000	200 000	330 000

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Enligt förslaget ska ersättningskrav som gäller statlig ersättning vid reseskada i framtiden skötas av Statskontoret, vilket för sin del ökar centraliseringen av statens skadeståndsverksamhet till Statskontoret.

Man känner inte till att försäkringsbeslut skulle ha överklagats under det nuvarande ramavtalets giltighetstid. Avgörandet av sådana ärenden som den lag som nu stiftas gäller väntas inte i någon större mån öka antalet ärenden som förs till försäkringsdomstolen för behandling. Andra myndigheters verksamhet påverkas inte nämnvärt av propositionen.

I och med förenhetligandet av ersättningsskyddet förbättrar lagförslaget nivån på de anställdas reseskadeskydd.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen har inga betydande samhälleliga konsekvenser.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Finansministeriet ålade den 15 september 2015 (VM/2069/00.00.00/2015) Statskontoret att göra en utredning om kostnaderna för och nyttan av att staten sköter reseförsäkringarna som egen verksamhet jämfört med det nuvarande tillvägagångssättet som grundar sig på ett ramavtal som Hansel Ab konkurrensutsatt.

Statskontoret lämnade den begärda utredningen till finansministeriet den 27 november 2015. Enligt utredningen bedömde Statskontoret att skötseln av statens reseförsäkringar som statens egen verksamhet utifrån preliminära beräkningar leder till årliga besparingar på mer än 600 000 euro. Enligt Statskontorets utredning gör skötseln av verksamheten som egen verksamhet att försäkringens innehåll kan standardiseras, vilket leder till ett enhetligt ersättningskydd för alla som står i anställningsförhållande till staten.

Den 2 december 2015 bad finansministeriet Hansel Ab, som svarar för det nuvarande ramavtalet för reseförsäkring, ge sin syn på Statskontorets utredning och slutsatserna av den. Hansel Ab konstaterade i sitt utlåtande av den 17 december 2015 att det instämmer i slutsatserna av Statskontorets utredning och att det anser det viktigt att servicenivån ligger kvar minst på samma goda nivå som före ändringen.

Utifrån ovannämnda utredningar tillsatte finansministeriet en arbetsgrupp för tiden 15 januari—30 september 2016 med uppgift att bereda ett lagförslag för att reseskadeersättningarna ska kunna överföras till Statskontoret.

Till ordförande för arbetsgruppen utsågs konsultativa tjänstemannen Hannu Koivurinta från finansministeriet, till medlemmar konsultativa tjänstemannen Lauri Liusvaara från finansministeriet och chefen för juridiska ärenden Pekka Syrjänen från Statskontoret och till sekreterare specialplaneraren Katja Järveläinen från Statskontoret. Arbetsgruppen sammanträdde sammanlagt nio gånger. Dessutom har ett utkast av propositionen presenterats vid ett möte för de ansvariga vid ministeriet.

Det sattes som mål att ändringen ska kunna genomföras den 1 januari 2017. Eftersom Statskontorets ersättningsdatasystem TIA ska uppdateras och omarbetas föreslås det dock att ändringen i stället görs den 1 januari 2018. Fram till införandet av det nya arrangemanget tillämpas det nuvarande arrangemanget, och Hansel Ab:s ramavtal gäller fram till dess.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Remissyttranden begärdes av ministerier och ämbetsverk. Remissyttranden lämnades inom utsatt tid in av Livsmedelssäkerhetsverket, NTM-centralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter, Geologiska forskningscentralen, Tavastehus förvaltningsdomstol, Nödcentralverket, Innovationsfinansieringsverket Tekes, Östra Finlands hovrätt, Centralkriminalpolisen, Konkurrens- och konsumentverket, Högsta förvaltningsdomstolen, Trafikverket, Trafiksäkerhetsverket, Lantmäteriverket, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Räddningsinstitutet, arbets- och näringsbyrån i Norra Karelen, Polisstyrelsen, försvarsministeriet, Gränsbevakningsväsendet, inrikesministeriet, Finlands Akademi,

Strålsäkerhetscentralen, Centret för konstfrämjande, Institutet för hälsa och välfärd, Dataombudsmannens byrå, Statistikcentralen, försäkringsdomstolen, utrikesministeriet, Riksfogdeämbetet, Statskontoret, Statens ekonomiska forskningscentral, statsrådets kansli, justitiekanslern i statsrådet, finansministeriets finanscontrollerfunktion, skatteförvaltningen och miljöministeriet. Dessutom meddelade Helsingfors förvaltningsdomstol, Meteorologiska institutet, Östra Finlands hovrätt, högsta domstolen, kommunikationsministeriet, regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, Landsbygdsverket, Olycksutredningscentralen, Patent- och registerstyrelsen, arbets- och näringsbyrån i Norra Karelen, Rovaniemi hovrätt, Statistikcentralen, Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning, justitiekanslern i statsrådet, finansministeriets informations- och kommunikationstekniska avdelning inom den offentliga förvaltningen, finansministeriets ekonomiska avdelning, TUVE-enheten vid Statens center för informations- och kommunikationsteknik samt Befolkningsregistercentralen att de inte har någonting att yttra eller anmärka om propositionsutkastet.

Remissinstanserna ställde sig positiva till den föreslagna ändringen med anledning av de besparingar den medför och den enhetliga och höga skyddsnivån. Remissinstanserna påpekade dock att en överföring av reseskadeskyddet till att skötas av Statskontoret inte får försämra servicenivån för resenärerna, utan att resenärer även i fortsättningen ska ha tillgång till en rådgivningstjänst som betjänar dygnet runt och till ett försäkringskort som vid behov möjliggör direktdebitering av sjukvårdskostnader hos Statskontoret. I många yttranden lyftes det också fram att överföringen till ämbetsverken av de kostnader som föranleds av inhiberade eller avbrutna resor ska beaktas vid bedömningen av anslagsöverföringar från ämbetsverken till Statskontoret.

Justitieministeriet, högsta förvaltningsdomstolen och försäkringsdomstolen tog i sina yttranden fasta på förfarandet i anslutning till ändringssökande. Utifrån yttrandena har den paragraf som gäller ändringssökande omformulerats så att ändring i beslut som Statskontoret meddelat med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos försäkringsdomstolen och inte hos förvaltningsdomstolarna. Justitieministeriet ansåg i sitt yttrande också att den föreslagna lagen ger Statskontoret en omfattande prövningsrätt att besluta om betalning av ersättningar bl.a. i fall där den sökande själv bidragit till uppkomsten av skadan. Av denna anledning har den föreslagna bestämmelsen och detaljmotiveringen preciserats när det gäller de faktorer som ska beaktas när förutsättningarna för utbetalning av ersättning bedöms.

Geologiska forskningscentralen tog i sitt yttrande fasta på att resenärerna bör ha möjlighet att bestämma vem dödsfallsersättningen betalas ut till. Den bestämmelse som gäller utbetalning av dödsfallsersättning har därför kompletterats med en möjlighet att till Statskontoret lämna en skriftlig anmälan om förmånstagare.

Med anledning av yttrandena har också vissa andra, mindre preciseringar gjorts i den föreslagna lagen och i motiveringen till den.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018.

Till propositionen hänför sig också det förslag om ett produktivitetsanslag på 400 000 euro som Statskontoret gjorde den 24 februari 2016.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Tillämpningsområde. I 1 § definieras lagens tillämpningsområde. Utgångspunkten är att lagen ska gälla utan områdesbegränsningar under hela tjänsteresan. Utrikes tjänsteresa definieras i den föreslagna lagens 3 §.

Enligt förslaget ska lagen tillämpas på skada som drabbar en statstjänsteman eller en person som står i arbetsavtalsförhållande till staten och en sådan persons medföljande familjemedlemmar. Sådana statstjänstemän som avses i lagen är personer som står i anställningsförhållande till en statlig förvaltningsmyndighet eller ett annat ämbetsverk eller en annan inrättning som omfattas av statens budgetekonomi, inklusive de statliga myndigheterna i landskapet Åland, riksdagens ämbetsverk samt republikens presidents kansli. Däremot tillämpas lagen inte på resor som företas av tjänstemän inom den medelbara offentliga förvaltningen, såsom Finlands Bank eller FPA. Lagen tillämpas inte heller på personalen vid statliga fonder utanför statsbudgeten och statliga affärsverk.

Som personer som står i anställningsförhållande till en statlig förvaltningsmyndighet räknas också lokala arbetstagare vid beskickningarna. De lokalt anställda omfattas av lagens tillämpningsområde vid tjänsteresor utanför destinationslandet.

Enligt 2 mom. ska lagen tillämpas på personer som en statlig myndighet har inbjudit för att utföra ett uppdrag i Finland eller utomlands. Inbjudna personer omfattas av skyddet oavsett om de betalas lön eller annan ersättning. Enligt förslaget ska den inbjudna personens rätt till ersättning vara begränsad till kostnader för reseolycksfall och sjukdom under resa. Vid dödsfall ersätts dessutom de skäligena kostnaderna för transporten av den avlidne till hemlandet och betalas ett begravningsbidrag till den avlidnes dödsbo. Rätt till ersättning saknas dock om personen har rätt till ersättning för samma skada med stöd av någon annan lag, en försäkring eller ett avtal. Syftet med begränsningen är att minska statens ersättningsansvar till situationer där den inbjudna personen har omöjligt eller svårt att få en reseförsäkring eller något annat motsvarande skydd i sitt hemland.

2 §. Begränsningar av tillämpningsområdet. Enligt 1 mom. tillämpas lagen inte på en personskada som ersätts som olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom. Ett undantag är dock situationer där resmålet ligger på ett område med hög säkerhetsrisk. I sådana fall kan tjänstemannen få ersättning för bestående men och hans eller hennes dödsbo få en dödsfallsersättning också för en skada som har uppkommit i arbetet. En närmare motivering till ersättningen finns nedan i motiveringen till 11 §.

Utanför lagens tillämpningsområde lämnas i 2 mom. personskador som den skadade har rätt till ersättning för med stöd av lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016). Detta begränsar emellertid inte den rätt medföljande familjemedlemmar till personer som deltar i krishanteringsuppdrag har att få lagstadgade ersättningar.

Om det inte är fråga om en skada som ersätts som olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom eller som olycksfall eller militärtjänstsjukdom vid krishanteringsuppdrag, kan skadan ersättas som skada under resa. I huvudsak betalas ersättning alltså för skadefall som inträffat på fritiden, men som skada under resa ersätts också resgodsskador som inträffat i samband med arbetsuppgiften.

RP 38/2017 rd

Enligt det föreslagna 3 mom. är lagen sekundär i förhållande till de ersättningar som betalas med stöd av 9 b § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006).

3 §. Definitioner. Lagens 3 § innehåller definitionerna av de viktigaste begreppen. Begreppet utrikes tjänsteresa överensstämmer med statens gällande tjänste- och arbetskollektivavtal om ersättning för resekostnader. Utgångspunkten är att tjänsteresor företas på förordnande av en chef, men rätten att företa en tjänsteresa kan också grunda sig på en arbetsordning, instruktion eller någon annan stående bestämmelse eller i fråga om anställda i arbetsavtalsförhållande på avtalet.

Begreppet område med hög säkerhetsrisk definieras i enlighet med de rekommendationer som följer av utrikesministeriets resemeddelanden. Som område med hög säkerhetsrisk räknas också polartrakterna, där förhållandena är synnerligen utmanande.

Definitionen av begreppet tjänstemannens medföljande familjemedlem överensstämmer med 2 § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen, och närmare motiveringar till den paragrafen finns i de regeringspropositioner, RP 16/2010 rd och RP 17/2014 rd, som lämnats för ändring av den lagen.

Som sådana sedvanliga bruksföremål som anses som resgods betraktas bl.a. kläder, mobiltelefon, bärbar dator och armbandsur. Som sedvanligt bohag betraktas å sin sida t.ex. möbler och hemelektronik som tjänstemannen medför till det land dit han eller hon flyttar. Som resgods betraktas däremot inte personliga hjälpmedel såsom glasögon, kontaktlinser eller proteser. Inte heller djur som medförs eller skaffas under resan.

4 §. Skada som ersätts. I 4 § föreslås bestämmelser om skador som ersätts med stöd av lagen och om ersättning för kostnader för hälso- och sjukvård. Innehållet i dessa preciseras i anslutning till den paragraf som gäller skadeslaget i fråga. Ersättning betalas också för skador som drabbar en medföljande familjemedlem till tjänstemannen, om familjemedlemmen bor på destinationsorten i samma hushåll som tjänstemannen under minst sex månader.

Enligt det föreslagna 3 mom. är lagen sekundär i förhållande till de ersättningar som betalas med stöd av 9 b § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006).

5 §. Skador som uppkommit vid riskfyllda aktiviteter. I paragrafen anges de aktiviteter för vilka ersättbarheten i regel är begränsad. Full ersättning kan betalas till en tjänsteman endast om aktiviteten ingår i tjänstemannens arbetsuppgifter. I andra fall ersätts endast kostnaderna för skador som orsakats av riskfyllda idrottsgrenar och aktiviteter. Vid dödsfall betalas även ett begravningsbidrag till den avlidnes dödsbo.

Som sådana kraftsporter som avses i 2 mom. betraktas bl.a. tyngdlyftning, styrkelyft och styrketräning, dock inte vanlig träning på gym. Med kampsporter avses olika kampsportsgrenar vars syfte är att träna självförsvar eller anfall, såsom boxning, karate och judo. Som riskfyllda grenar anses även motorsport såsom t.ex. rally, motocross och gokart samt flygsport såsom fallskärmshoppning, hängflygning, segelflygning och flygning med ultralätt flygplan. Som klättringsgrenar betraktas bl.a. bergs- och klipplättring.

6 §. Sjukdom under resa. I paragrafen definieras vilket slag av sjukdom under resa som ersätts. En förutsättning för ersättning är att sjukdomen enligt en medicinskt sakkunnig bedömning har brutit ut under resan. Ersättning betalas även för förvärrande av samma lyte, skada eller sjukdom som personen har redan före resan. Exempelvis kan en sjukdom som utvecklas småningom och eventuellt är symptomfri länge ersättas som sjukdom under resa endast till den del

den förvärras och kräver vård under resan. En resenär behöver vanligen inte lägga fram någon utredning om sitt hälsotillstånd före resan. Som sjukdom under resa ersätts dock inte en tand-sjukdom.

7 §. *Reseolycksfall.* Den definition på reseolycksfall som föreslås i paragrafen motsvarar till sitt innehåll definitionen på olycksfall i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Med olycksfall avses en plötslig, oförutsedd händelse som orsakas av en yttre faktor och leder till en skada eller en sjukdom hos tjänstemannen eller en medföljande familjemedlem.

I 2 mom. anges vissa skador och sjukdomar som ersättningsgilla, även om de inte omfattas av den vanliga definitionen på olycksfall, men som det med tanke på deras karaktär ändå är ändamålsenligt att ersätta. Förteckningen i momentet motsvarar i stort den som finns i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Enligt förslaget ska ersättning dessutom betalas för ömhet i en muskel eller sena orsakad av en plötslig rörelse eller en kraftansträngning.

Ersättning betalas också då sådana lyten, skador eller sjukdomar som inte ersätts med stöd av den föreslagna lagen förvärras av en skada. Ersättningen för förvärrande ska bestämmas så att den motsvarar den orsaksandel som olycksfallet har haft i förvärrandet. Vid bedömningen av till hur stor del förvärrandet beror på olycksfallet ska beaktas mekanismen för hur olycksfallet inträffade, hur hög traumaenergin var, olycksfallets tidsmässiga samband med förvärrandet samt inverkan av tidigare lyte, skada och sjukdom.

8 §. *Kostnader som ersätts.* I 1 mom. föreskrivs det om kostnader som ersätts med anledning av sjukdom under resa och reseolycksfall. Som sjukvårdskostnader ersätts prehospitat akut-sjukvård, undersökning, diagnos och behandling av en skada eller en sjukdom, resekostnader, läkemedel och förbrukningsartiklar samt medicinsk rehabilitering som ges som sjukvård. Som övriga nödvändiga kostnader ersätts bl.a. kläder som söndrats i samband med skadan, personliga hjälpmedel och vanliga bruksföremål såsom armbandsur. Vid bedömningen av skäligen sjukvårdskostnader ska det tas fasta bl.a. på den allmänna prisnivån i destinationslandet och på hur nödvändig och brådskande vården är. Sjukvårdskostnaderna kan alltid anses skäligen när kostnadsnivån motsvarar kostnadsnivån vid en sådan vårdenhet som Statskontoret anvisar i enlighet med 21 §.

I 2 och 3 mom. föreslås bestämmelser om den tid under vilken kostnader ersätts. Enligt förslaget ska ersättning för kostnaderna betalas under högst tre år efter det att sjukdomen konstaterades eller olycksfallet inträffade, medan ersättning för förvärrande betalas under högst sex månader efter att det konstaterades.

Om tjänsteresan pågår längre än den tidsfrist som ställts upp för betalning av ersättning, kan ersättning för kostnaderna för sjukdom under resa och reseolycksfall betalas som sådana kostnader för hälso- och sjukvård som ersätts enligt 12 §.

9 §. *Ersättning för bestående men.* Ersättning betalas till en skadad som har fått bestående allmänt men av en skada eller en sjukdom som beror på ett skadefall. Med bestående men avses nedsatt funktionsförmåga till följd av ett skadefall. Ersättning betalas däremot inte för bestående kosmetiska men som drabbar utseendet, såsom ärr eller andra vanställande men. För att bedöma omfattningen av ett allmänt men ska men orsakade av olika skador och sjukdomar ställas i proportion till varandra genom att skadorna och sjukdomarna delas in i 20 invaliditetsklasser utifrån sin medicinska art och svårighetsgrad. För bestämmande av invaliditetsklass kan statsrådets förordning om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (768/2015) tillämpas.

Ersättning för bestående men betalas från den tidpunkt då den skadelidandes hälsotillstånd stabiliserats efter skadan. Skadans eller sjukdomens tillstånd anses ha stabiliserat sig när det inte längre bedöms ske någon förbättring i den skadelidandes hälsotillstånd och när det inte heller längre finns några medicinska metoder för att förbättra hälsotillståndet. Enligt medicinsk kunskap och erfarenhet stabiliserar den skadelidandes hälsotillstånd efter en fysisk skada vanligen så att det bestående men som orsakats av skadan kan bestämmas senast inom ungefär ett år efter skadefallet.

10 §. Ersättningar vid dödsfall. Vid dödsfall på grund av sjukdom under resa eller reseolycksfall betalas till den avlidnes dödsbo ett begravningsbidrag enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Bidraget är för närvarande 4 810 euro. Dessutom ersätts de skäligen kostnaderna för att transportera den avlidne till hemlandet.

Den dödsfallsersättning som betalas till den avlidnes dödsbo i form av en engångsersättning föreslås uppgå till 60 000 euro. Eftersom avsikten med dödsfallsersättningen delvis är att kompensera för de oväntade ekonomiska förluster som dödsfallet medför, kan ersättningen endast betalas ut för tjänstemannen eller hans eller hennes medföljande make. Om en ersättning för bestående men betalats ut till den skadelidande med anledning av den skada eller sjukdom som sedan lett till döden, avräknas ersättningen från dödsfallsersättningen. Om det har gått tre år eller mer sedan skadefallet, betalas dödsfallsersättning inte.

I fråga om ett eventuellt förmånstagarförordnande iakttas bestämmelserna i 47—50 § i lagen om försäkringsavtal (543/1994).

11 §. Ersättning för bestående men samt dödsfallsersättning för skada som inträffat på ett område med hög säkerhetsrisk. När staten ger en tjänsteman ett förordnande att företa en tjänsteresa till ett område med hög säkerhetsrisk är det motiverat att den ersättning som betalas till tjänstemannen eller en medföljande familjemedlem för bestående men och dödsfall är högre än vid resor till andra områden. Ersättningens belopp motsvarar den extra ersättning som betalas ut för bestående men och dödsfall för personer som deltar i krishanteringsuppdrag. Från ersättningen avräknas den ersättning som med stöd av 9 och 10 § betalas ut för bestående men och dödsfall.

Ersättningen för bestående men är 210 000 euro. Om en person, som förordnats företa en tjänsteresa till ett område med hög säkerhetsrisk, råkar ut för ett olycksfall för vilken personen är berättigad till ersättning enligt invaliditetsklass 10, fastställs ersättningen enligt följande:

a) olycksfallet har inträffat i arbetet: personen har rätt till ersättningar enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar; personen får dessutom som ersättning enligt den föreslagna lagen 10/20 av 210 000 euro, dvs. 105 000 euro,

b) olycksfallet har inträffat på fritiden: personen har med stöd av 9 § rätt till ersättning för bestående men; ersättningens belopp är 10/20 av 60 000 euro, dvs. 30 000 euro; dessutom får personen med stöd av 11 § i den föreslagna lagen 10/20 av 210 000 euro, från vilket belopp avräknas den ersättning som betalats med stöd av 9 §, alltså 105 000 euro – 30 000 euro = 75 000 euro; ersättningen är sammanlagt 75 000 euro + 30 000 euro = 105 000 euro.

Ersättningen för dödsfall är 200 000 euro. Dessutom betalas till förmånslåtarens barn som inte fyllt 18 år en tilläggsersättning som uppgår till 20 % av dödsfallsersättningens belopp, alltså 40 000 euro per barn. Som förmånslåtarens barn betraktas även makens barn, om maken är deras vårdnadshavare, samt barn som fötts utom äktenskapet och som förmånslåtarens är underhållsskyldig gentemot enligt avtal eller domstolsbeslut.

12 §. Hälso- och sjukvård. Enligt 1 mom. har tjänstemannen rätt att få ersättning för sina skäliga kostnader för hälso- och sjukvård när avsikten är att utrikesresan ska vara i mer än tre månader. Familjemedlemmar till en tjänsteman har rätt till ersättning för sina kostnader för hälso- och sjukvård när avsikten är att boendet i destinationslandet ska vara i minst sex månader.

Utgångspunkten är att ersättningen för hälso- och sjukvård betalas för de kostnader som uppkommit i destinationslandet. Som hälso- och sjukvård ersätts inte resekostnader som har samband med vården, läkemedel, utrustning och hjälpmedel inom hälsovården, fysikalisk behandling, fysioterapi eller annan terapi, läkarundersökningar som utförs för bedömning av det allmänna hälsotillståndet eller sållningskontroller. Ersättning för kostnader för hälso- och sjukvård som ges utomlands, men utanför destinationslandet, kan betalas av särskilda skäl, bl.a. när hälsovårdstjänsterna i destinationslandet är otillräckliga eller vårdens kvalitet är bristfällig. Då kan ersättning också betalas för skäliga resekostnader för att tjänstemannen ska kunna ta del av hälsovårdstjänsterna.

I 2 mom. görs en uppräknig av de åtgärder som ingår i de kostnader som ersätts som hälso- och sjukvård. När det gäller graviditetskontroller ersätts de åtgärder som i Finland ingår i rådgivningssystemet. I stället för kostnaderna för nedkomst kan ersättning betalas för den gravidas resekostnader för resan till hemlandet för nedkomst samt resekostnaderna för resan tillbaka till destinationslandet för den som nedkommit och för det nyfödda barnet. Som nyfött barn betraktas i regel barn under ett år. Som resekostnader ersätts inte kostnader för boende eller vårdkostnaderna för nedkomsten.

Tandvård för vuxna ersätts inte som hälso- och sjukvård. Ersättning betalas dock för sådan tandvård som är nödvändig för behandling av en annan sjukdom.

Hälsoundersökningar av och tandvård för barn ersätts i den omfattning som motsvarande vård i Finland är avgiftsfri för minderåriga. Som tandvård ersätts även sådan nödvändig tandreglering som barnet hade haft rätt till avgiftsfritt om det var bosatt i Finland. Vid behov kan tandregleringens avgiftsfrihet utredas genom att man begär utlåtande av den tandläkare i barnets hemkommun som svarar för tandreglering. De vaccineringsprogram som ersätts är de vaccineringsprogram som ingår i Finlands nationella vaccinationsprogram och de vaccineringsprogram som krävs med tanke på sjukdomarna i destinationslandet. Som sjukdomsförebyggande åtgärder ersätts t.ex. profylaktisk läkemedelsbehandling mot malaria samt läkemedel mot tropiska sjukdomar.

Med upprätthållande och återställande verksamhet avses verksamhet genom vilken man främjar och stöder arbets- och funktionsförmågan för personer i arbetslivet. Verksamheten ersätts i den omfattning som den i Finland ingår i företagshälsovården.

13 §. Resgodsskada. Som skadat eller försvunnet resgodis ersätts egendom som medförts på resan och egendom som skaffats under resan. Som resgodsskada betraktas inte skada som orsakas av sedvanligt slitage eller skrämor på resgodset. Enligt förslaget ska ersättning betalas ut högst en gång per tjänsteresa oavsett resans längd. I fråga om tjänsteresor som varar mer än tre månader anses resor från destinationslandet utomlands som separata resor. Som ett djur som är nödvändigt för skötseln av tjänsteåligganden kan man t.ex. anse en räddningshund som bistår en person som deltar i internationell räddningsverksamhet. I annat fall ska skador som drabbat ett djur som medförts på eller skaffats under resan inte ersättas enligt denna lag.

Vid resgodsförsening kan enligt prövning en ersättning på högst 800 euro betalas ut för anskaffning av nödvändighetsartiklar, såsom kläder. Ersättning kan t.ex. betalas ut i en situation där tjänstemannen ska delta i ett evenemang som kräver ändamålsenlig klädsel och bagaget

inte anländer i tid. Ersättningen beaktas som avdrag när maximiersättningen för resgodsskada bestäms.

14 §. *Reseansvarsskada.* Enligt paragrafen ska ersättning betalas för sådana person- och sakskador som tjänstemannen eller en medföljande familjemedlem som privatperson orsakar tredje man. Ersättning betalas således inte ut för skada som orsakats i förvärvs- eller näringsverksamhet. Det förutsätts dessutom att tjänstemannen eller den medföljande familjemedlemmen enligt gällande rätt i destinationslandet är skadeståndsansvarig för skadan i fråga.

Vissa funktioner och omständigheter ska inte omfattas av ersättningen för reseansvarsskador. I fråga om dessa funktioner kan man i regel förutsätta att det för sådana skador har tecknats en ändamålsenlig försäkring.

I 3 mom. föreskrivs det om beloppet av den ersättning som betalas för en reseansvarsskada. Som ersättning betalas det skadestånd som den som orsakat skadan är skyldig att betala, dock högst 85 000 euro per skadefall. Ersättning kan således inte betalas ut till ett högre belopp än det maximibelopp som anges i momentet, även om skadan orsakats av flera personer eller om den faktiska skadan överstiger 85 000 euro. I momentet föreslås även en bestämmelse som ger staten rätt att begränsa sitt ersättningsansvar, om skadan har orsakats genom ett brott eller uppsåtliga eller av grov oaktsamhet. Vid bedömningen ska man därför beakta bl.a. åldern och andra personliga egenskaper hos den som orsakat skadan.

15 §. *Rättegångskostnader.* Ersättning för rättegångskostnader betalas endast för skäligen och nödvändiga utrednings- och rättegångskostnader som orsakats av handläggning av brottmål och utredning av ersättningsansvar i fråga om reseansvarsskador. Enligt förslaget ska en tjänstemans rättegångskostnader ersättas också när utredningen av ersättningsansvaret eller något annat ansvar har samband med tjänstemannens tjänsteuppdrag.

16 §. *Nedsatt och bortfallen ersättning.* I paragrafen anges de grunder på vilka en ersättning kan sänkas eller förvägras. När en sänkning eller förvägran övervägs ska man beakta de omständigheter som bidragit till uppkomsten av skadan. Som sådana faktorer beaktas bl.a. den skadelidandes personliga egenskaper, såsom hans eller hennes unga ålder samt skadans art.

17 §. *Behörig myndighet.* Enligt det föreslagna 1 mom. ska Statskontoret vara den behöriga myndighet som behandlar de ersättningsärenden om vilka föreskrivs i lagen. Eftersom det inte är ändamålsenligt att Statskontoret som egen verksamhet sköter den stöd- och rådgivningstjänst dygnet runt som verksamheten förutsätter, ges Statskontoret i 2 mom. rätt att med en privat aktör avtala om organisering av tjänsten. Stöd- och rådgivningstjänsten kan bl.a. tillhandahålla anvisningar om valet av vårdenhet samt annan motsvarande rådgivning till resenärer.

18 §. *Underrättelser till Statskontoret.* I paragrafen föreskrivs för myndigheter en skyldighet att anmäla om personer som omfattas av lagens tillämpningsområde. Anmälan ska göras innan resan börjar. Enligt förslaget behöver en anmälan inte göras om en person som ska företa en tjänsteresa som varar högst tre månader.

19 §. *Hur ett ersättningsärende väcks.* Enligt den föreslagna paragrafen väcks ett ersättningsärende genom en anmälan som skickats in till Statskontoret. Denna anmälan kan t.ex. vara en räkning från en vårdinrättning eller en ersättningsansökan från den skadelidande. Enligt förslaget ska anmälan lämnas in senast sex månader efter det att skadan inträffade, följderna av skadan uppstod, en sjukdom bröt ut eller en hälsovårdsåtgärd vidtogs. Också ersättningskrav

som framställts senare kan tas upp till prövning, om det finns särskilda skäl till det. Ett exempel på ett sådant särskilt skäl är att den skadelidande haft ett långvarigt vårdbehov.

20 §. Statskontorets rätt att få uppgifter. I 1 mom. föreskrivs det om ersättningssökandes skyldighet att till Statskontoret lämna in de uppgifter som behövs för avgörande av ersättningsärendet.

I 2 mom. föreslås för Statskontoret en rätt att av myndigheter och anstalter inom hälso- och sjukvården, trots bestämmelserna och föreskrifterna om sekretess, på begäran få de uppgifter som är nödvändiga för att utreda ersättningsärendet. Uppgifterna ska även få hämtas genom en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen sekretessen är avsedd att skydda. Detta är nödvändigt eftersom ersättningsverksamheten i huvudsak ska genomföras genom tekniska anslutningar, mellan Statskontoret samt 24/7-stödtjänsten och finländska vårdinrättningar.

21 §. Statskontorets rätt att anvisa vårdenhet. Vid behov får Statskontoret hänvisa den vårdbehövande till en vårdenhet som Statskontoret väljer och där den skadade får den vård eller behandling som skadan kräver. Vårdenheten kan också finnas någon annanstans än i destinationslandet, om det är motiverat med tanke på sjukdomens eller skadans art samt totalkostnaderna för vården. Det finns t.ex. situationer där det är mer ändamålsenligt att ordna vården av den skadade i Finland.

22 §. Ändringsökande. I paragrafen finns bestämmelser om omprövningsbegäran och ändringsökande. I beslut av Statskontoret ska ändring få sökas genom begäran om omprövning. Bestämmelser om omprövningsbegäran och behandlingen av omprövningsärenden finns i 7 a kap. i förvaltningslagen (434/2003). Beslut av Statskontoret, liksom även beslut som Statskontoret meddelat med anledning av en begäran om omprövning, ska delges på det sätt som föreskrivs i förvaltningslagen.

Enligt 2 mom. ska ett beslut som Statskontoret meddelat med anledning av en begäran om omprövning få överklagas genom besvär hos försäkringsdomstolen inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.

Enligt 3 mom. ska ändring i försäkringsdomstolens beslut inte få sökas genom besvär. Möjligheten att efter en begäran om omprövning föra ett ersättningsbeslut om reseskada till försäkringsdomstolen för behandling kan anses vara tillräcklig med tanke på rättsskyddet, 6 § i grundlagen och artikel 6 i Europakonventionen.

23 §. Återkrav. I paragrafen föreslås bestämmelser om Statskontorets rätt att återkräva en ersättning. Ersättningen kan återkrävas bl.a. om en sådan situation som enligt 16 § berättigar till sänkning eller förvägrande av ersättning har varit en bidragande orsak till skadan. Återkrav av ersättning som betalats ut till en tjänsteman ska på det sätt som föreskrivs i statstjänstemannalagen (750/1994) kunna dras av från tjänstemannens lön i samband med följande löneutbetalning eller löneutbetalningar, om tjänstemannen fortfarande är anställd vid samma ämbetsverk. Återkrav ska inledas inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket den ersättning som utbetalats utan grund betalades ut.

24 §. Justering av belopp. I paragrafen föreslås bestämmelser om justering av belopp. Enligt förslaget ska beloppen justeras genom förordning av statsrådet med tre års mellanrum så att de motsvarar förändringen i penningvärdet. Förändringen i penningvärdet kan beräknas enligt konsumentprisindex. De justerade nya penningbeloppen kan avrundas till ändamålsenliga belopp bestående av hela tal, exempelvis till närmaste hundra euro.

Justeringen av det begravningsbidrag som med stöd av 10 § 1 mom. betalas till dödsboet görs på det sätt som föreskrivs i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Den ersättning som enligt 11 § betalas för en skada som inträffat på ett område med hög säkerhetsrisk justeras i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag.

25 §. Ikraftträdande. Paragrafen innehåller lagens ikraftträdandebestämmelse. Avsikten är att lagen ska tillämpas på skadefall som inträffat efter lagens ikraftträdande.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2018.

3 Förhållande till grundlagen

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

I lagförslaget föreslås Statskontoret få rätt att med en privat aktör avtala om organisering av sådan verksamhet som avser stöd- och rådgivningstjänst dygnet runt. Stöd- och rådgivningstjänsten kan bl.a. tillhandahålla sådana anvisningar om valet av vårdenhet som den på förhand kommit överens om med Statskontoret och annan motsvarande rådgivning till resenärer samt rent tekniskt sköta betalningen av kostnader. Dessa uppgifter är sådana offentliga uppgifter som avses i 124 § i grundlagen men som inte omfattar prövningsrätt eller beslutsfattande och som således inte innebär betydande utövning av offentlig makt. Med beaktande av att stöd- och rådgivningstjänsten ska tillhandahållas dygnet runt är det på det sätt som avses i 124 § i grundlagen ändamålsenligt att tjänsten tillhandahålls av någon annan än en myndighet.

Med stöd av det som anförs ovan anses det att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om skadeersättningar vid statliga tjänsteresor

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Skada som tillfogats en statstjänsteman och medföljande familjemedlemmar på en utrikes tjänsteresa ersätts i enlighet med denna lag. Det som i denna lag föreskrivs om tjänstemän gäller också personer som står i arbetsavtalsförhållande till staten.

Bestämmelserna i 8 § och 10 § 1 mom. tillämpas också på ersättning för skada som under en resa drabbat en person som på inbjudan av en statlig myndighet utför ett uppdrag i Finland eller utomlands, om personen inte har rätt till ersättning för samma skada med stöd av någon annan lag, en försäkring eller ett avtal.

2 §

Begränsningar av tillämpningsområdet

Denna lag ska, med undantag för 11 §, inte tillämpas på sådan personskada för vilken en tjänsteman, en medföljande familjemedlem eller en inbjuden person har rätt till ersättning med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015).

Denna lag tillämpas inte heller på sådan personskada för vilken tjänstemannen har rätt till ersättning med stöd av lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016).

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *utrikes tjänsteresa* en resa som en tjänsteman företar till utlandet för att sköta sina tjänsteuppgifter,

2) *område med hög säkerhetsrisk* ett område dit utrikesministeriet avråder människor från att resa eller som det rekommenderar människor att lämna, samt Antarktis och den nordliga polarisen,

3) *make* tjänstemannens make eller tjänstemannens sambo, om de samboende bevisligen har bott tillsammans i minst två år eller har eller har haft ett gemensamt barn,

4) *barn*

a) tjänstemannens barn under 20 år som tjänstemannen har vårdnaden om eller hade vårdnaden om innan barnet fyllde 18 år och som inte förtjänar sitt uppehälle genom eget arbete,

b) makens barn under 20 år som maken har vårdnaden om eller hade vårdnaden om innan barnet fyllde 18 år och som inte förtjänar sitt uppehälle genom eget arbete,

c) tjänstemannens eller makens barn som fyllt 20 år och vars intressebevakare tjänstemannen eller maken är och som på grund av lyte, skada eller sjukdom inte förmår försörja sig genom eget arbete,

5) *familjemedlem* make och barn,

RP 38/2017 rd

6) *medföljande familjemedlem* make och barn som bor på destinationsorten i samma hushåll som tjänstemannen i minst sex månader,

7) *resgods* sedvanliga bruksföremål och sedvanligt bohag som medförs eller skaffas under resan, dock inte personliga hjälpmedel eller djur.

4 §

Skada som ersätts

Som skada enligt denna lag ersätts personskada till följd av sjukdom under resa eller reseolycksfall, resgodsskada samt person- och sakskada som tjänstemannen eller en medföljande familjemedlem som privatperson tillfogat någon annan under resan samt rättegångskostnader enligt vad som närmare föreskrivs nedan.

Om tjänsteresan varar längre tid än tre månader ersätts även hälso- och sjukvård utomlands för tjänstemannen och medföljande familjemedlemmar.

Från den ersättning som betalas ut med stöd av denna lag avräknas den ersättning som tjänstemannen eller en medföljande familjemedlem har rätt till med stöd av 9 b § i lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006).

5 §

Skador som uppkommit vid riskfyllda aktiviteter

När det gäller skada som uppkommit vid utövning av riskfyllda idrottsgrenar eller aktiviteter ersätts endast de kostnader som ersätts enligt 8 § och de kostnader som ersätts och det begravningsbidrag som betalas enligt 10 § 1 mom., om inte tjänstemannens arbetsuppgifter har krävt deltagande i den riskfyllda grenen eller aktiviteten.

Riskfyllda idrottsgrenar och aktiviteter enligt 1 mom. är kraftsporter, kampsporter, motorsport, flygsport, klättringsgrenar, dykning med dykapparat, fridykning, speedskiing, störtlopp, freestylekidåkning och offpiståkning.

6 §

Sjukdom under resa

Som sjukdom under resa betraktas en sjukdom som enligt en medicinsk bedömning har brutit ut under resan. En tandsjukdom betraktas dock inte som sjukdom under resa.

Som sjukdom under resa betraktas även det att ett lyte, en skada eller en sjukdom som personen haft redan före resan oväntat förvärras under resan.

7 §

Reseolycksfall

Ett reseolycksfall är en plötslig, oförutsedd händelse som under resan orsakats av en yttre faktor och leder till en skada eller en sjukdom hos tjänstemannen eller en medföljande familjemedlem.

Som skada orsakad av reseolycksfall ersätts också skada till följd av

- 1) skavsår orsakat av friktion,
- 2) skada eller sjukdom orsakad av förgiftning eller kontakt med frätande ämnen,
- 3) skada eller sjukdom till följd av inandning av gas, ånga eller imma,

RP 38/2017 rd

4) köldskada, hypotermi, brännskada eller värmesjuka som orsakats av värmeförhållanden som avviker från det normala,

5) skada eller sjukdom orsakad av strålning,

6) skada eller sjukdom orsakad av betydande variation i fysikaliskt tryck,

7) ömhet i en muskel eller sena orsakad av en plötslig rörelse eller en kraftansträngning.

Som en följd av reseolycksfall ersätts också skada till följd av förvärrande av andra lyten, skador eller sjukdomar än sådana som ersätts enligt denna lag. Ersättningen ska motsvara den orsaksandel som olycksfallet har haft i förvärrandet.

8 §

Kostnader som ersätts

Med anledning av sjukdom under resa och reseolycksfall ersätts skäligen och behövliga sjukvårdskostnader samt andra behövliga kostnader.

Ersättning för kostnader för sjukdom under resa och reseolycksfall betalas under högst tre år från det att sjukdomen konstaterades eller olycksfallet inträffade.

Ersättning för skada till följd av att lyte, skada eller sjukdom förvärrats betalas dock under högst sex månader från det att sjukdomen konstaterades eller olycksfallet inträffade. Betalningen kan emellertid förlängas även efter den nämnda maximitiden till den del återhämtningen uppenbart har fördröjts huvudsakligen av sådana orsaker som hänför sig till det valda behandlingsalternativet eller väntan på behandling.

9 §

Ersättning för bestående men

För bedömningen av omfattningen av ett bestående funktionellt men som orsakats av en sjukdom under resa eller ett reseolycksfall delas skadorna och sjukdomarna in i 20 invaliditetsklasser utifrån sin medicinska art och svårighetsgrad. För ett bestående men i invaliditetsklass 20 betalas en engångsersättning på 60 000 euro och för ett partiellt bestående men en engångsersättning som uppgår till så många tjugondelar av detta ersättningsbelopp som invaliditetsklassen utvisar. Om invaliditetsklassen höjs med minst en klass till följd av att skadan eller sjukdomen har förvärrats, ska ersättningsbeloppet höjas i enlighet med ändringen av invaliditetsklassen.

Ersättning för bestående men kan betalas när skadan eller sjukdomen, bedömd enligt medicinsk sannolikhet, inte längre kan botas.

10 §

Ersättningar vid dödsfall

Vid dödsfall på grund av sjukdom under resa eller reseolycksfall betalas till den avlidnes dödsbo ett begravningsbidrag, vars belopp bestäms enligt vad som föreskrivs i 109 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Dessutom ersätts de skäligen kostnaderna för transporten av den avlidne till hemlandet.

Vid dödsfall betalas en dödsfallsersättning på 60 000 euro. Dödsfallsersättning betalas inte med anledning av ett medföljande barns död. Från dödsfallsersättningen avräknas den ersättning för bestående men som betalats med anledning av den skada eller sjukdom som lett till döden. Dödsfallsersättning betalas inte om den skadade har avlidit senare än tre år efter skadefallet.

RP 38/2017 rd

Dödsfallsersättningen betalas till den avlidnes dödsbo om inte Statskontoret skriftligen har underrättats om någon annan förmanstagare. I fråga om ett förmanstagarförordnande iakttas bestämmelserna i 47–50 § i lagen om försäkringsavtal (543/1994).

11 §

Ersättning för bestående men samt dödsfallsersättning för skada som inträffat på ett område med hög säkerhetsrisk

Ersättning för bestående men och dödsfallsersättning bestäms enligt 9 och 10 § i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag, om skadan har inträffat på ett område med hög säkerhetsrisk. Från ersättningen avräknas den ersättning som betalas med stöd av 9 och 10 § i denna lag.

Dödsfallsersättning enligt 1 mom. betalas inte, om den skadade har avlidit senare än tre år efter skadefallet. Dödsfallsersättning betalas inte heller med anledning av ett medföljande barns död.

Vid betalning av ersättning enligt denna paragraf iakttas bestämmelserna i 10 § 3 mom.

12 §

Hälso- och sjukvård

Tjänstemän och medföljande familjemedlemmar har rätt att få ersättning för de skäligen kostnader för hälso- och sjukvård som de har i destinationslandet, om utrikesresan är avsedd att vara längre tid än tre månader.

Som kostnader för hälso- och sjukvård ersätts skäligen kostnader för följande åtgärder:

- 1) vård som ges av eller ordineras av läkare vid sjukdom eller misstanke om sjukdom,
- 2) vård vid graviditet och nedkomst eller den gravidas resekostnader för resan till hemlandet för nedkomst samt resekostnaderna för resan tillbaka till destinationslandet för den som har nedkommit och för det nyfödda barnet,
- 3) sådan behandling av tandsjukdom som ordinerats av en läkare och som är nödvändig för behandling av en annan sjukdom,
- 4) hälsoundersökningar för barn och tandvård för barn i den omfattning som motsvarande vård i Finland är avgiftsfri för minderåriga,
- 5) vaccinering och andra motsvarande sjukdomsförebyggande åtgärder.

Vidare betalas ersättning för kostnader för tjänster som behövs för upprätthållande eller återställande av en tjänstemans arbetsförmåga i den omfattning som motsvarande verksamhet i Finland ingår i statens företagshälsövård.

13 §

Resgodsskada

För plötslig och oförutsedd skada på resgods under en resa betalas en ersättning på högst 3 000 euro per skada. När det gäller skada som drabbat ett djur ersätts endast veterinärkostnader för ett djur som är nödvändigt för att tjänstemannen ska kunna sköta sina tjänsteåligganden eller kostnaderna för anskaffning av ett nytt djur, dock högst 2 000 euro.

Som skada till följd av resgodsförsening kan enligt prövning ersättas kostnaderna för anskaffning av nödvändighetsartiklar, högst 800 euro.

RP 38/2017 rd

14 §

Reseansvarsskada

Person- och sakskada som en tjänsteman eller en medföljande familjemedlem som privatperson tillfogat någon annan ersätts, om tjänstemannen eller familjemedlemmen enligt gällande rätt i destinationslandet är skadeståndsansvarig för skadan.

Ersättning betalas dock inte för skada som orsakats av användningen av ett motorfordon eller en motordriven anordning i trafik, användningen av ett fartyg eller en motordriven båt eller vattenskoter, eller för skada som tillfogats någon utomstående vid sådan aktivitet som avses i 5 §. Ersättning betalas inte heller för skada på egendom som tillhör en person som bor i samma hushåll som den som orsakat skadan eller på egendom som den som orsakat skadan äger tillsammans med den skadelidande.

Skadestånd för reseansvarsskada kan betalas till ett belopp av sammanlagt högst 85 000 euro per skadefall. Ersättningen kan sättas ned eller helt falla bort, om skadan har orsakats genom brott eller uppsåtligen eller av grov oaktsamhet.

15 §

Rättegångskostnader

Ersättning betalas för en tjänstemans och medföljande familjemedlemmars skäligen och behövliga utrednings- och rättegångskostnader för handläggningen av ett brottmål och utredningen av ersättningsansvaret enligt 14 §. Tjänstemannens rättegångskostnader ersätts också om utredningen av ersättningsansvaret eller något annat ansvar har samband med skötseln av tjänstemannens tjänsteuppdrag.

16 §

Nedsatt och bortfallen ersättning

Ersättning som beviljas med stöd av denna lag kan enligt vad som anses skäligt sättas ned eller helt falla bort, om den skadelidandes användning av alkohol eller andra berusningsmedel eller den skadelidandes övriga grova oaktsamhet väsentligen har bidragit till skadans uppkomst eller omfattning.

17 §

Behörig myndighet

Beslut om beviljande av ersättningar enligt denna lag fattas av Statskontoret.

Statskontoret får med privata aktörer ingå avtal om organisering av stöd- och rådgivningstjänster som bistår resenärer utomlands.

18 §

Underrättelser till Statskontoret

Innan resan börjar ska myndigheten underrätta Statskontoret om en tjänsteman som ska företa en tjänsteresa som varar längre tid än tre månader och om tjänstemannens medföljande

RP 38/2017 rd

familjemedlemmar. Underrättelsen ska lämnas också om sådana inbjudna personer som avses i 1 § 2 mom.

19 §

Hur ett ersättningsärende väcks

Ett ersättningsärende väcks när Statskontoret får kännedom om en skada. Ersättning ska yrkas hos Statskontoret inom sex månader från det att skadan uppstod, följderna av skadan framkom, sjukdomen visade sig eller vårdåtgärden vidtogs.

Av särskilda skäl kan Statskontoret också till prövning ta upp ett ersättningsyrkande som framställts senare än vad som anges i 1 mom.

20 §

Statskontorets rätt att få uppgifter

Statskontoret har rätt att av den ersättningssökande få de uppgifter som behövs för att avgöra ersättningsärendet.

Statskontoret har trots bestämmelser och föreskrifter om sekretess rätt att på begäran av myndigheter och inrättningar inom hälso- och sjukvården få de uppgifter som är nödvändiga för att utreda ett ersättningsärende. Uppgifterna får även hämtas genom en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen sekretessen är avsedd att skydda.

21 §

Statskontorets rätt att anvisa vårdenhet

Statskontoret har rätt att hänvisa en person som är i behov av icke-brådskande vård till en vårdenhet som Statskontoret väljer. Vårdenheten ska vara sådan att den kan ge den skadade den vård eller behandling som den ersättningssökande skadan kräver. Vid valet av vårdenhet beaktas sjukdomens eller skadans art samt totalkostnaderna för vården.

22 §

Ändringssökande

Omprövning av ett beslut av Statskontoret får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003).

Ett beslut som har meddelats med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos försäkringsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. Sökanden anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att det skickades, om inte något annat visas. Om besvären har lämnats in efter det att tidsfristen gått ut, kan försäkringsdomstolen ta upp besvären till prövning om det har funnits vägande skäl till förseningen.

I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

RP 38/2017 rd

23 §

Återkrav

En ersättning som betalats till en tjänsteman kan återkrävas helt eller delvis, om förutsättningen för ersättningen inte uppfylls. På återkrav tillämpas 60 och 61 § i statstjänstemannalagen (750/1994).

24 §

Justerings av belopp

De belopp som nämns i 9 § 1 mom., 10 § 2 mom., 13 § och 14 § 3 mom. justeras med tre års mellanrum enligt förändringen i penningvärdet. Bestämmelser om de justerade beloppen utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . _____
Helsingfors den 20 april 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Kommun- och reformminister Anu Vehviläinen